

Sygn. akt **III AUa 7/22**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lipca 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Wiesława Stachowiak

Sędziowie: Małgorzata Aleksandrowicz

Renata Pohl

Protokolant: Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 5 lipca 2023 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **A. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o rentę z tytułu choroby zawodowej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie

z dnia 3 grudnia 2021 r. sygn. akt III U 749/21

oddala apelację;

zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na rzecz odwołującej A. P. kwotę 240 zł (słownie: dwieście czterdzieści złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wyroku zobowiązanemu do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Renata Pohl	Wiesława Stachowiak	Małgorzata Aleksandrowicz

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 lipca 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. po rozpoznaniu wniosku **A. P.** z dnia 22 marca 2021 roku odmówił prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową wskazując, że komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 22 czerwca 2021 roku nie stwierdziła u ubezpieczonej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona domagała się jej zmiany, poprzez przyznanie jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wskutek choroby zawodowej oraz uznania jej za niezdolną do pracy w związku z chorobą zawodową jako warunku przyznania renty.

Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2021r., w sprawie o sygn. akt III U 749/21, Sąd Okręgowy w Koninie:

1. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawczyni prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową począwszy od daty złożenia wniosku na okres trzech lat.
2. zasądził od pozwanego na rzecz odwołującej kwotę 180 zł - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Ubezpieczona A. P. urodzona (...), w dniu 22 marca 2021r. złożyła wniosek w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w II Oddziale w P. o przyznanie jej prawa do renty w związku z chorobą zawodową. Do wniosku dołączyła decyzję z dnia 22 lutego 2021 roku (...) Inspektora Sanitarnego w T., stwierdzającą chorobę zawodową w postaci: wtórnych zmian przerostowych fałdów głosowych, spowodowanych nadmiernym wysiłkiem głosowym trwającym co najmniej 15 lat wymienioną w pozycji 15-tej w punkcie 2 wykazu chorób zawodowych określonych w przepisach w sprawie chorób zawodowych wydanych na podstawie artykułu 237 § 1 pkt 3-6 i § 11 k. p.

Ubezpieczona przez wiele lat wykonywała pracę nauczyciela w Oddziale (...) w Szkole (...) w C.. W okresie od 01.09.1983r. do 31.08.2018r. wykonywała pracę nauczyciela, narażając się na szczególne wydatkowanie swojego głosu w procesie nauczania.

Zaskarżoną decyzją z dnia 8 lipca 2021 roku organ rentowy odmówił przyznania ubezpieczonej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, powołując się na orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z 22 czerwca 2021 roku, która nie stwierdzała niezdolności do pracy ubezpieczonej w związku z chorobą zawodową.

W celu zweryfikowania stanowiska organu rentowego Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego foniatry M. Ł., która w opinii z dnia 13 października 2021r. rozpoznała u ubezpieczonej chorobę narządu głosu: wtórny przerost fałdów głosowych z dysfonią - choroba zawodowa, dysfonia hiperkinetyczna z niedomykalnością fonacyjną głośni, przewlekły podsychnający nieżyt śluzówki nosa i gardła. Biegła sądowa po analizie materiału zebranego w aktach sprawy i badaniu laryngologicznym i foniatrycznym, odwołując się do aktualnego badania videostroboskopowym krtani ustaliła, iż wnioskodawczyni jest częściowo niezdolna do pracy z powodu choroby zawodowej na okres trzech lat. Biegła wyjaśniła, że u badanej w sposób oczywisty i niebudzący jej wątpliwości, występują obecnie niewielkie zmiany w krtani, ale na tyle duże że nie spełnia kryteriów zdrowotnych zdolności do pełnoetatowej pracy, wymagającej wzmoczonego głosu. Zdaniem biegłej aktualna ocena funkcji fonacyjnej krtani rokuje możliwość jej poprawy w tym zakresie na skutek dalszego leczenia czy rehabilitacji, a w skutek tego odzyskania zdolności do pracy. Odwołująca nie pracuje od września 2018r. nie jest narażona na nadmierny wysiłek głosowy. Ostatecznie biegła podkreśliła, że odwołująca nie spełnia obecnie kryteriów zdrowotnych zdolności do pracy wymagającej wzmoczonego (nadmiernego) wysiłku głosowego.

Pełnomocnik pozwanego w piśmie z dnia 29.11.2021r. wyraził stanowisko, że nie zgadza się z opinią, ale nie wniósł zarzutów, zgłosił natomiast wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego. Sąd Okręgowy pominął ten wniosek, ponieważ był on nieuzasadniony.

W oparciu o wyżej ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione.

Sąd I instancji wskazał, że bezspornym jest, że u odwołującej rozpoznano chorobę zawodową w postaci wtórnych zmian przerostowych fałdów głosowych, stwierdzoną decyzją z dnia 22 lutego 2021 r. (...) Inspektoratu Sanitarnego w T..

Sąd Okręgowy przytoczył następnie podstawę prawną rozstrzygnięcia, tj. art. 6 ust. 1 pkt 6 i art. 17 ust. 1 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz art. 12, 13 i 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy wskazał, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było to, czy odwołująca jest niezdolna do pracy w rozumieniu przepisu art. 12 ustawy emerytalnej.

W oparciu o przeprowadzone postępowanie dowodowe, w szczególności na podstawie opinii biegłej foniatry Sąd Okręgowy ustalił, że odwołująca jest częściowo niezdolna do pracy w związku ze stwierdzoną chorobą zawodową na trzy lata.

Zdaniem Sądu Okręgowego odwołująca spełnia przesłanki do przyznania jej prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową. Istnieje bowiem związek przyczynowy między aktualnym stanem zdrowia a chorobą zawodową, co zostało podkreślone przez biegłą foniatrę. Rozpoznana choroba zawodowa jest zaawansowana w stopniu uniemożliwiającym podjęcie pracy zgodnie z kwalifikacjami, jednakże zdaniem biegłej rokuje ona poprawę bowiem zmiany chorobowe w obrębie krtani są niewielkie i możliwe do wyleczenia. Odwołująca jednak nie ma aktualnie zdolności do pracy, ponieważ występuje wysychanie śluzówki, zaburzenia czynnościowe krtani z dysfonią hiperkinetyczną z niedomykalnością głośni. Wobec powyższego zasadne jest przyznanie prawa do świadczenia na okres trzech lat od dnia złożenia wniosku.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w wyroku. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i § 9 ust. 2 rozporządzenia MS z dnia 22.10.2015r. (Dz. U z 2017r. poz. 1797).

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy, w całości, zarzucając:

1. naruszenie przepisu postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i uznanie opinii biegłej z zakresu otolaryngologii i foniatrii za przekonującą oraz w pełni przydatną do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, pomimo, że opinia ta nie uzasadnia uznania odwołującej za niezdolną do pracy w związku z chorobą zawodową, co miało wpływ na wynik sprawy poprzez stwierdzenie, że A. P. jest niezdolna do pracy w związku z chorobą zawodową, a w konsekwencji przyznanie odwołującej wnioskowanego świadczenia,
2. naruszenie art. 286 w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie przez Sąd Okręgowy dowodu z opinii innego biegłego z otolaryngologa - foniatry na okoliczność ustalenia, czy odwołująca jest niezdolna do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji w związku z rozpoznaną u niej chorobą zawodową, co miało wpływ na wynik sprawy poprzez przyznanie odwołującej prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z związku z chorobą zawodową na okres 3 lat,
3. naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych poprzez jego zastosowanie w sprawie i przyznanie odwołującej prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową od dnia złożenia wniosku na okres 3 lat.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wnosił o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania,
2. ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji,
3. przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu foniatrii na okoliczność ustalenia, czy odwołująca jest niezdolna do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji w związku z rozpoznaną u niej chorobą zawodową,
4. zasądzenie od odwołującej na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację odwołująca wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz odwołującej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy a także wszechstronnie rozważył zebrany materiał dowodowy i prawidłowo ocenił wiarygodność i moc dowodów zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny w pełni przychyła się do powyższych ustaleń oraz dokonanej przez Sąd I instancji oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie czy odwołująca spełnia przesłanki do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, a w szczególności czy jest niezdolna do pracy z tytułu choroby zawodowej zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 6 i art. 17 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadku przy pracy i chorób zawodowych w zw. z art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadku przy pracy i chorób zawodowych - z tytułu choroby zawodowej przysługuje renta z tytułu niezdolności do pracy dla ubezpieczonego, który stał się niezdolny do pracy wskutek choroby zawodowej. W myśl art. 17 ust. 1 i 2 ww. ustawy - przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z tytułu ubezpieczenia wypadkowego, do ustalenia wysokości świadczenia oraz jego wypłaty stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a świadczenie przysługuje niezależnie od długości okresu ubezpieczenia wypadkowego oraz bez względu na datę powstania niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową. Na podstawie art. 12 ust. 1, 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu; całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy; częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia Sądu Okręgowego w przedmiocie oceny stanu zdrowia odwołującej pod kątem stopnia niezdolności do pracy. W oparciu o prawidłowo przeprowadzony dowód z opinii biegłego sądowego foniatry Sąd Okręgowy poczynił trafne ustalenia, odnośnie do częściowej niezdolności do pracy wnioskodawczyni w związku z chorobą zawodową na okres trzech lat.

Sąd Apelacyjny podkreśla, że okolicznością niekwestionowaną w sprawie była stwierdzona u odwołującej choroba zawodowa związana z narządem głosu - w postaci wtórnych zmian przerostowych fałdów głosowych. Kwestią sporną zaś był wpływ tej choroby na ewentualną niezdolność do pracy.

Istotne jest, że zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy emerytalnej - częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Odnosząc się do definicji kwalifikacji zawodowych - wyróżnia się kwalifikacje w ujęciu formalnym (odzwierciedlające zakres i rodzaj przygotowania zawodowego; udokumentowane świadectwami, dyplomami, zaświadczeniami) oraz kwalifikacje rzeczywiste, tj. wiedzę i umiejętności faktyczne. Przy ocenie niezdolności do pracy dla celów rentowych uwzględniać należy przede wszystkim płaszczyznę kwalifikacji rzeczywistych, gdyż istota problemu sprowadza się do stwierdzenia, w jakim stopniu wiedzę i umiejętności, którymi dysponuje dana osoba, można wykorzystać w pracy mimo zaistniałych ograniczeń sprawności organizmu. Przy ocenie częściowej niezdolności będzie chodziło przede wszystkim o ustalenie możliwości dalszego wykonywania dotychczasowej pracy (przy uwzględnieniu jej rodzaju i charakteru), a następnie dopiero możliwości wykonywania innej pracy przy uwzględnieniu posiadanych kwalifikacji zawodowych.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu Okręgowego dokonane na podstawie opinii biegłego foniatry, że odwołująca z powodu choroby zawodowej jest niezdolna do pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, zarówno w ujęciu

formalnym jak i rzeczywistym (nauczyciel). Odwołująca posiada wykształcenie wyższe – pedagogiczne i pracowała jako nauczyciel przez ok 35 lat, uzyskując stopień awansu zawodowego nauczyciela. Odwołująca wykonywała pracę nauczyciela, narażając się na szczególne wydatkowanie swojego głosu w procesie nauczania. Jak wynika z opinii biegłej - odwołująca nie spełnia obecnie kryteriów zdrowotnych zdolności do pracy wymagającej wzmoczonego wysiłku głosowego, a taką jest praca nauczyciela.

Pozwany sprecyzował szereg zarzutów związanych z naruszeniem przepisów prawa procesowego, odniesionych do oceny materiału dowodowego, w tym art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, a także art. 286 w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu z opinii innego biegłego otolaryngologa - foniatry, jednakże w ocenie Sądu Odwoławczego tak sprecyzowane zarzuty nie są zasadne.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego pozwany nie podważył prawidłowości oceny materiału dowodowego dokonanej przez Sąd Okręgowy, w szczególności wniosków płynących z opinii biegłego foniatry. Zarzuty pozwanego w tym zakresie mają charakter wyłącznie nieskutecznej polemiki. Biegły sądowy wskazał, że oparł swoje wnioski na zgromadzonej dokumentacji medycznej jak i badaniu podmiotowym oraz przedmiotowym odwołującej. Przede wszystkim biegły zwrócił uwagę, że aktualnie wykonane badanie videostroboskopowe wykazało gładki przerost fałdów głosowych, co potwierdza chorobę zawodową wnioskodawczynie spowodowaną nadmiernym wysiłkiem głosowym w postaci wtórnych zmian przerostowych fałdów głosowych. Biegły wskazał, że organ rentowy w swoich ustaleniach (opinia lekarza konsultanta ZUS z zakresu laryngologii i opinia komisji lekarskiej ZUS) nie odniósł się do rozpoznanej u wnioskodawczynie wymienionej wyżej choroby zawodowej, gdyż przewlekły przerostowy nieżyt fałdów głosowych nie jest jednoznaczny z wtórnymi zmianami przerostowymi fałdów głosowych. Biegły zwrócił także uwagę, że głos powódki jest zaburzony – ochrypli, matowy, obniżony, tworzony nieprawidłowo i z zawężeniem skali. Aktualny stopień zaawansowania zmian w krtani spowodowanych chorobą zawodową jest na tyle duży, że odwołująca jest niezdolna do pracy wymagającej nadmiernego wysiłku głosowego na stanowisku nauczyciela.

Wskazać należy, że w postępowaniu sądowym ocena całkowitej bądź częściowej niezdolności do pracy, w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy wymaga wiadomości specjalnych, a zatem dopuszczenia dowodu z opinii biegłego sądowego. W takiej sytuacji, sąd nie może orzekać wbrew opinii biegłych sądowych. Jednak w sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy ostatecznie zawsze decyduje sąd, gdyż niezdolność do pracy, jako przesłanka renty, ma tu znaczenie prawne (art. 12 i 13 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), tak Sąd Najwyższy w wyroku z 3 września 2009 r. (sygn. III UK 30/09, LEX nr 537018).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, dopuszczając dowód z opinii biegłego o specjalności dokładnie odpowiadającej chorobie zawodowej odwołującej, który dokonał oceny stanu jej zdrowia pod kątem niezdolności do pracy, uznając, że odwołująca jest częściowo niezdolna do pracy w związku ze stwierdzoną chorobą zawodową na trzy lata.

Sąd Apelacyjny w wyniku kontroli instancyjnej orzeczenia nie znalazł podstaw do uwzględnienia zarzutów apelującego, w szczególności nie podzielił stanowiska skarżącego o konieczności uzupełnienia postępowania dowodowego poprzez dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego foniatry. Podkreślić należy, że pozwany miał możliwość zgłoszenia zastrzeżeń do opinii biegłego już w toku postępowania przed Sądem I instancji, jednakże zgłoszone zarzuty miały charakter polemiczny, nie związany z merytorycznymi wadami, czy niejasnościami opinii, a jedynie koncentrowały się wokół faktu uzyskania przez odwołującą prawa do emerytury w związku z uzyskaniem wieku, co jednak nie ma wpływu na ocenę stanu jej zdrowia.

Aby podważyć wartość dowodową opinii biegłych, należy przedłożyć konkretne zastrzeżenia, które uniemożliwiłyby pozytywną ocenę tego dowodu z punktu widzenia logiki i doświadczenia życiowego (art. 232 k.p.c.). Zdaniem Sądu Apelacyjnego pozwany nie przedstawił argumentów, z których wynikałoby, że wywoły biegłego są pozbawione podstaw metodologicznych lub oparte na błędnych przesłankach.

Sąd Okręgowy nie naruszył w postępowaniu dowodowym żadnych przepisów, w szczególności art. 233 k.p.c. i zgromadzony z należytą starannością materiał dowodowy poddał trafnej ocenie. Sąd II instancji przyjął za

własne poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne. Opiniujący lekarz dysponował niezbędną wiedzą i doświadczeniem zawodowym, a sporządzona opinia została wydane w oparciu o badania oraz uwzględniały całość zgromadzonej dokumentacji lekarskiej. Ponadto opinia zawierała logiczne i rzeczowe uzasadnienia. W konsekwencji nie było podstawy do dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego lekarza foniatry i dalszego przedłużania postępowania dowodowego, skoro dotychczasowa opinia biegłego w sposób przekonujący wyjaśniała sporne w sprawie kwestie.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny podzielając ustalenia faktyczne i prawne Sądu I instancji, nie znalazł podstaw do wzruszenia kwestionowanego wyroku w kierunku postulowanym w apelacji. Zarzuty apelacji nie podważyły powyższych ustaleń, zaś apelacja stanowiła jedynie nieskuteczną polemikę z prawidłowymi ustaleniami i rozważaniami Sądu Okręgowego.

Konkludując, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. apelację oddalił, nie znajdując podstaw do jej uwzględnienia.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. art. 108 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, zasądając od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz wnioskodawczynie kwotę 240 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wyroku zobowiązanemu do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Renata Pohl	Wiesława Stachowiak	Małgorzata Aleksandrowicz